

Karol Potrzobowski

"Problematyka prawna nieruchomości", Marek Gintowt, Stanisław Rudnicki, Warszawa 1969 : [recenzja]

Palestra 14/2(146), 87-89

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wych sprawujących nad nią nadzór, jak również dla wszystkich (nie wyłączając laików), którzy by pragnęli poznać jej organizację opartą na samorządzie, ale zarazem surową w za-

kresie naruszania obowiązków, jakie mają służyć i służą naszemu wspólnemu dobru społecznemu.

Zygmunt Albrecht

2

Marek Gintowt, Stanisław Rudnicki: *Problematyka prawna nieruchomości. Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa, 1969.*

1. Problematyka prawna dotycząca nieruchomości jest wyjątkowo trudna i skomplikowana. Doczekała się w okresie 25-lecia setek opracowań monograficznych i około 1500 publikowanych orzeczeń Sądu Najwyższego. Na aktualność tej problematyki wskazuje dobitnie okoliczność, że przeszło połowa ogłoszonych w 1968 r. orzeczeń Izby Cywilnej z zakresu cywilnego prawa materialnego jest związana bezpośrednio lub pośrednio z zagadnieniami nieruchomości.

Mogłoby się wydawać, że przy takim bogactwie materiału prawnik praktyk nie powinien napotykać trudności przy rozstrzygnięciu interesującego go problemu. Tak jednak nie jest, a trudności nie polegają jedynie na odszukaniu odpowiedniego orzeczenia lub głosu doktryny spośród ogromnej liczby pozycji.

Kodyfikacje prawa cywilnego z lat 1946—1947 i z roku 1964, przepisy o przebudowie ustroju rolnego oraz postanowienia ustaw dotyczące terenów na obszarze miast, osiedli i wsi (wyjątkowo często uchylane lub nowelizowane) wprowadzały sukcesywnie zmiany w stosunkach własnościowych. Orzecznictwo Sądu Najwyższego — w szczególności w zakresie dotyczącym gospodarstw rolnych i majątków opuszczonych — przeżywało również poważną ewolucję, a niektóre orzeczenia miały charakter prawotwórczy,

wpływając na zmianę przepisów ustawowych. Jak słusznie podkreślają Autorzy we wstępie do recenzowanej pracy, prawnicy „muszą prowadzić niejednokrotnie studia nad odtworzeniem dawnego stanu prawnego, zanim rozstrzygną określony problem praktyczny”.

2. Autorzy postawili sobie za zadanie połączenie funkcji bibliografii i zwięzłego komentarza o charakterze objaśnień, wprowadzających w dane zagadnienie i wskazujących w szczególności na rodzaj i charakter zmian legislacyjnych z lat 1945—1968. Komentarz ocenia również aktualność dawnych opracowań monograficznych i orzeczeń Sądu Najwyższego.

Zadanie to zostało w pełni osiągnięte. Ogromną zaletą pracy jest jej kompletność i przejrzystość. Alfabetyczny podział na poszczególne hasła umożliwia szybkie odszukanie problemu interesującego czytelnika, a tzw. „hasła puste” (odsyłające do haseł podstawowych) oraz podtytuły („podhasła”) stanowią dalsze ułatwienie.

Opracowanie obejmuje nie tylko zagadnienia prawa rzeczowego i o księgach wieczystych, ale omawia również inne przepisy prawa i postępowania cywilnego oraz prawa administracyjnego, związane z problematyką prawną nieruchomości (przepisy nieprocesowe, egzekucyjne, dewizowe, spółdzielcze, o sprzedaży nieruchomości

państwowych, o majątkach opuszczonych i poniemieckich, o reformie rolnej i osadnictwie, o zarządzie państwowym, o gospodarce terenami itd.).

3. Komentarz zawarty jest w objaśnieniach do poszczególnych pozycji i ma różnorodny charakter.

a). Autorzy omawiają rozwój poszczególnych instytucji prawnych. Tak np. przy hasle „Mienie gromadzkie” podano stan prawny w okresie zaborów, międzywojennym i powojennym. Przy hasłach „Scalenie i wymiana” oraz „Ograniczenia obrotu” podano przepisy przedwojenne i powojenne. Przy hasle „Odstępstwo od narodowości” streszczono przebieg kolejnych etapów, dotyczących przypadku i zwolnienia od przypadku itd. Tego rodzaju komentarz ma znaczenie nie tylko historyczne, albowiem przy ocenie problemu nabycia lub utraty własności nieruchomości punktem wyjścia do rozważań w konkretnej sprawie musi być zawsze ustalenie, jaki przepis obowiązywał w dacie nabycia lub utraty własności oraz jaki ewentualnie wpływ mogły mieć następne nowelizacje ustaw.

b). Zasygnalizowano również instytucje prawne znane młodszemu pokoleniu prawników chyba tylko z nazwy (jak np. listy hipoteczne przewidziane w k.c.n.), zamieszczono orzeczenia dotyczące dawnego ustawodawstwa dzielnicowego (np. działy za życia według KN, zamknięcie postępowania hipotecznego według ustawy z 1918 r.). Wbrew pozorom nie są to problemy obecnie tylko teoretyczne, skoro do dziś jeszcze występują one w orzecznictwie Sądu Najwyższego (np. orzeczenia: z dnia 2.XII.1967 r. III CRN 316/67 powołujące się na art. 1472 k.c.a., z dnia 8.II.1968 r. III CRN 453/67 w sprawie interpretacji § 1483 k.c.n. itd.).

Jakkolwiek opracowania typu bibliograficznego, jakim jest również recenzowana praca, z natury rzeczy nie są przeznaczone „do czytania”, to jednak tego rodzaju ujęcie pozwala na szybkie przyswojenie sobie przez czytelnika ogólnych założeń dawnych ustaw, które z reguły nie są sygnalizowane w opracowaniach omawiających przepisy nowego prawa rzeczowego.

c). Przy cytowaniu orzeczeń Sądu Najwyższego, które na skutek przeprowadzonych zmian ustawowych stały się częściowo nieaktualne, podano, w jakim zakresie zachowały one znaczenie dla bieżącej praktyki (np. poz. 931 dotycząca gospodarstw rolnych). W razie wątpliwości, czy orzeczenie jest nadal aktualne po wejściu w życie kodeksu cywilnego, Autorzy przedstawiają swój pogląd (np. poz. 931 dotycząca pozorności i nienależnego świadczenia).

d). W razie sprzeczności w tezach poszczególnych orzeczeń sądowych Autorzy zwracają na to uwagę (np. poz. 627 co do przerwy biegu przemilczenia).

e). Przy hasłach dotyczących prawa administracyjnego z reguły podano zwięzłe przedstawienie danej instytucji (np. hasła: „Użytkowanie na podstawie decyzji władzy budowlanej”, „Przejęcie na własność Państwa nieruchomości zaniedbanych” itd.).

f). Hasła pośrednio tylko związane z problematyką nieruchomości (np. „Pełnomocnictwo”) zawiera także porównanie dawnego i obecnie obowiązującego prawa.

4. Przedstawione wyżej zalety prowadzą do poglądu, że recenzowane opracowanie zasługuje na jak najbardziej pozytywną ocenę i stanowić będzie cenną pomoc nie tylko dla sędziów i adwokatów, ale także dla

notariuszy i prawników administracyjnych.

Stan prawny ujęty został na dzień 1.I.1969 r., byłoby więc celowe wyda-

wanie w przyszłości uzupełnień aktualizujących pracę.

Karol Potrzebowski

3

Notka redakcyjna o pracy adw. dr Marii Danuty Pełki-Sługockiej

Nakładem Polskiego Towarzystwa Higieny Psychiczej ukazała się praca adw. dr Marii Danuty Pełki-Sługockiej pt.: *Terapeutyczne oddziaływanie szkół zawodowych na więźniów*.

Wnikliwa i przychylna recenzja tej pracy ukazała się w nrze 4/24 „Przełądu Penitencjarnego” (str. 74—79).

Z przyjemnością wypada odnotować, że koleżanka Pełka-Sługocka uzyskała w roku 1967 doktorat właśnie za tematykę omawianą w tej książce.

Obrona pracy doktorskiej adwokata Zdzisława Krzemińskiego

W dniu 5 stycznia 1970 r. przed Komisją Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego pod przewodnictwem dyrektora Instytutu Prawa Cywilnego prof. dra Witolda Czachórskiego odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgra Zdzisława Krzemińskiego, Wiceprezesa Naczelnej Rady Adwokackiej.

Rozprawa doktorska pt. „Pełnomocnik w sądowym postępowaniu cywilnym”, przygotowana pod kierunkiem prof. dra Jerzego Jodłowskiego, który był jej promotorem, stanowi ukoronowanie długoletniej i owocnej działalności naukowej i publicystycznej mecenasa Krzemińskiego. Praca, inspirowana wieloletnią praktyką i doświadczeniem zawodowym autora, zajmuje się wybranymi zagadnieniami z zakresu pełnomocnictwa sądowego (użycie takiego terminu proponuje autor dla określenia zarówno pełnomocnictwa procesowego, jak i pełnomocnictwa do poszczególnych czynności procesowych). Omawia ona jednak nie tylko samą instytucję pełnomocnictwa, ale także podstawowe prawa i obowiązki pełnomocnika występującego w sądowym postępowaniu cywilnym w świetle zarówno przepisów proceduralnych, jak i prawa o ustroju adwokatury oraz przepisów dotyczących radców prawnych.

Autor, po krótkim wprowadzeniu, w którym przedstawia instytucję pełnomocnictwa w aspekcie historycznym i prawnoporównawczym, omawia charakter czynności, w wyniku której powstaje stosunek pełnomocnictwa, jego podmiotowy i przedmiotowy zasięg, a następnie obszernie rozważania poświęca adwokatowi jako pełnomocnikowi w procesie. Rozważania te dotyczą takich zagadnień, jak: tajemnica zawodowa adwokata, immunitet adwokacki, prawo do wynagrodzenia, ochrona prawna oraz inne uprawnienia i obowiązki adwokata w procesie. Z kolei autor analizuje również inne podmioty, które mogą występować w charakterze pełno-